

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060205

DOM
2015-02-12
Stockholm

Mål nr
M 11301-14

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Umeå tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2014-11-13 i mål nr M 207-12,
se bilaga A

KLAGANDE

1. S G

2. G H

Ombud för båda: W J

MOTPARTER

1. Kammarkollegiet
Box 2218
103 15 Stockholm

2. Länsstyrelsen Västerbotten
901 86 Umeå

3. L B

4. P G

Ombud för 3 och 4: Jur.kand. J W

5. Å W

Dok.Id 1191675

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

6. E W

SAKEN

Tillstånd till anläggande av Byssjans kraftverk i Vindelns kommun

---

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd.
  2. Mark- och miljööverdomstolen undanröjer mark- och miljödomstolens dom och återförvisar målet till mark- och miljödomstolen för fortsatt handläggning.
-

YRKANDEN M.M. I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

S G och G H har yrkat i första hand att Mark- och miljööverdomstolen upphäver mark- och miljödomstolens dom och ger tillstånd till anläggande av Byssjans kraftverk samt återförvisar målet i övrigt till mark- och miljödomstolen för fastställande av villkor. I andra hand har de yrkat att Mark- och miljööverdomstolen upphäver mark- och miljödomstolens dom och återförvisar målet till mark- och miljödomstolen för förnyad handläggning.

S G och G H har till grund för sin talan anfört i huvudsak följande. Det är mycket anmärkningsvärt att mark- och miljödomstolen avgjort målet utan huvudförhandling och syn. Mark- och miljödomstolen borde ha begärt in erforderliga kompletteringar om man hade funnit ansökningshandlingarna ofullständiga. De har aldrig motsatt sig att komma in med samtliga begärda uppgifter och har också gjort detta vilket framgår av dagboksbladet. Inlämnade uppgifter har misstolkats eftersom domstolen inte har varit på plats och tagit del av befintliga förhållanden. Det är inte meningsfullt att upprätta konstruktionsritningar i ansökningsstadiet utan definitiv fiskväg måste utformas på plats i samråd mellan sökanden och fiskeexpertis. Det är brukligt att sådant villkor skrivs in i domen. Ritningar med grundläggande måttangivelser finns med i ansökan och i senare skrivelser. De har inte fått veta vilka fler mått som efterfrågats och ställer sig frågande till vad det är för exakta och detaljerade beskrivningar som saknas. De har givit in två utlåtanden från fiskesakkunnig med 35 år erfarenhet och som har varit på plats för att bilda sig en uppfattning om förhållandena. De har kommit in med underlag som väl beskriver hur den ansökta verksamheten kommer att utformas samt hur den kommer att påverka omgivningen och närmiljön. I miljökonsekvensbeskrivningen finns nollalternativet beskrivet samt de åtgärdsförslag som kommer att utföras för att uppnå uppsatta miljömål. De ställer sig vidare något undrande till att mark- och miljödomstolen anser att en icke sakägares, Å Ws, bedömning har betydligt högre trovärdighet än den ekonomiska kalkylen som sökanden låtit ta fram av Ernst & Young.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd och tar upp målet till omedelbart avgörande.

Mark- och miljödomstolen har avgjort målet med en lagfaren domare och ett tekniskt råd.

Av 2 kap. 4 § lagen om mark- och miljödomstolar framgår att i ett mål där mark- och miljödomstolen är första instans ska rätten vid huvudförhandling bestå av en lagfaren domare, som är rättens ordförande, ett tekniskt råd och två särskilda ledamöter. Enligt andra stycket gäller detta också när ett mål avgörs i sak utan huvudförhandling om målet inte är av enkel beskaffenhet.

Mark- och miljödomstolens avgörande innehåller bl.a. avvägningar huruvida det material som sökanden gett in i målet är tillräckligt för att kunna bedöma vilken påverkan på miljön den sökta verksamheten kan ge upphov till. Sådana bedömningar är enligt Mark- och miljööverdomstolen inte enkla och målet kan därför inte anses vara av enkel beskaffenhet. Att mark- och miljödomstolen avgjort målet utan deltagande av särskilda ledamöter utgör enligt Mark- och miljööverdomstolen ett grovt rättegångsfel. Felet kan antas ha inverkat på målets utgång och kan inte utan väsentlig olägenhet avhjälpas i Mark- och miljööverdomstolen. Mark- och miljödomstolens dom ska därför undanröjas och målet återförvisas till mark- och miljödomstolen för fortsatt handläggning.

Mark- och miljööverdomstolen noterar även att mark- och miljödomstolen avgjort målet utan att hålla huvudförhandling och syn samt att det inte uttryckligen framgår av mark- och miljödomstolens dom huruvida miljökonsekvensbeskrivningen har godkänts eller inte.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2015-03-12.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Henrik Löv och Eywor Helmenius, referent, tekniska rådet Dag Ygland samt tf. hovrättsassessorn Agneta Staff (deltar ej i frågan om prövningstillstånd).

Föredragande har varit Åsa Talvik.

UMEÅ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2014-11-13
meddelad i Umeå

Mål nr M 207-12

SÖKANDE

1. S G

2. G H

Ombud för 1 och 2: W J

MOTPARTER

1. Kammarkollegiet, Box 2218, 103 15 Stockholm

2. Länsstyrelsen Västerbotten, 901 86 Umeå

3. L B

4. P G

Ombud för 3 och 4: Jur.kand. J W

5. Å W

6. E W

SAKEN

Tillstånd till anläggande av Byssjans kraftverk, Vindelns kommun

Avrinningsområde: Ume älv (28)

Koordinater (Sweref 99 tm) N: 7142120 E: 697035

Dok.Id 217620

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 138 901 04 Umeå	Nygatan 45	090-17 21 00 E-post: mmd.umea@dom.se www.domstol.se	090-77 18 30	måndag – fredag 09:00-12:00 13:00-15:00

UMEÅ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2014-11-13

M 207-12

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår ansökan.

S G och G H ska utge ersättning för rättegångskostnader till Kammarkollegiet med 11 200 kr, till Länsstyrelsen i Västerbottens län med 36 800 kr samt till L B och P G med sammanlagt 67 788 kr. På rättegångskostnadsersättningarna ska utgå ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för denna dom till dess betalning sker.

Mark- och miljödomstolen ändrar inte beslutet den 24 februari 2012 om avgift för prövningen.

SAMMANFATTNING

Genom denna dom avslår mark- och miljödomstolen S Gs och G Hs ansökan om tillstånd att anlägga ett vattenkraftverk i Byssjan.

Ansökan inkom till mark- och miljödomstolen den 24 januari 2012. Ombud för sökanden är Walter Johansson. Till ansökan fanns bifogat bland annat en teknisk beskrivning och en miljökonsekvensbeskrivning. I ansökan anges att det på platsen finns en nedlagd kraftverksanläggning för elproduktion och att delar av denna anläggning kan återanvändas. Ansökan avser dock ett nytt tillstånd för den planerade återupptagningen av verksamheten.

För vattenförekomsten Byssjan, som är ett biflöde till Ume älv, gäller miljö-kvalitetsnormen God ekologisk status 2021. Nuvarande status bedöms vara Måttlig ekologisk status. I miljökonsekvensbeskrivningen anges att verksamheten inte bedöms bidra med några miljöfarliga emissioner, att fiskvandring förbi överfalls-dammen möjliggörs med en fiskväg via ett omlöp där minimitappning kommer att ske och att förändringarna av flödet i huvudfåran bara bedöms påverka lokalt. Sökanden bedömer därför att verksamheten inte kommer hindra att miljökvalitets-normen kan uppnås.

Under målet handläggning har krav på kompletterande utredning och analys fram-ställts från såväl myndigheter som sakägare och övriga intresserade. Sökanden har kompletterat ansökan i vissa delar, bland annat med en beskrivning av vatten-förekomsten och de kvalitetsfaktorer som är avgörande för om fastställd miljö-kvalitetsnorm kan uppnås. Även med beaktande av dessa kompletteringar anser mark- och miljödomstolen att varken den tekniska beskrivningen eller miljö-konsekvensbeskrivningen innehåller det underlag som behövs för att bedöma vilken påverkan verksamheten kan få på omgivande miljö eller hur den kan komma att påverka möjligheten att uppnå miljökvalitetsnormen god ekologisk status till 2021.

Eftersom sökanden därmed inte visat att verksamheten kan bedrivas i enlighet med de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken kan tillstånd inte meddelas.

Nedan redogörs för sökandens och motparternas yrkanden, vad sökanden uppgett i ansökan samt den skriftväxling som skett. Sist redogörs för domstolens ställningstaganden.

YRKANDEN

Sökanden

S G och G H yrkar att mark- och miljödomstolen ger tillstånd

att återuppstarta och bibehålla Byssjans kraftverk med därtill hörande anordningar, omfattande i huvudsak, överfallsdamm med fiskväg/omlöp, intagsparti, tilloppskanal, maskinstation och utloppskanal, allt i huvudsaklig överensstämmelse med det utbyggnadsförslag som redovisas i ansökan med teknisk beskrivning,

samt att efter färdig anläggning, avleda 4 m³/s vatten till kraftstationen och i övrigt hushålla med vattnet inom ramen för de regleringsamplituder och vattenhushållningsbestämmelser som närmare har redogjorts för i ansökan.

De yrkar vidare

att tid för oförutsedd skada bestäms till 10 år,

att arbetstiden bestäms till 10 år,

att givet tillstånd får tas i anspråk även om domen inte har vunnit laga kraft,

att den förlust som sökanden enligt 31 kap. 22 § miljöbalken är skyldig att underkasta sig utan ersättning, bestäms till en tjugondel av produktionsvärdet av den vattenkraft som enligt tillståndet kan uttas vid kraftverket, samt

att miljökonsekvensbeskrivningen godkänns.

Motparternas inställning

Kammarkollegiet yrkar att ansökan ska avvisas alternativt avslås, eftersom underlaget till ansökan inte visar att verksamheten är förenlig med kravet på ickeförsämring och beslutad miljö kvalitetsnorm. Kammarkollegiet yrkar ersättning för rättegångskostnader med 11 200 kr.

Länsstyrelsen i Västerbottens län yrkar i första hand att ansökan avvisas, eftersom innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen, med alla kompletteringar, inte uppfyller kraven i 6 kap. 7 § miljöbalken. I andra hand avstyrker länsstyrelsen att tillstånd meddelas då den sökta verksamheten innebär en stor risk för skada på djur- och växtliv vilket medverkar till att miljö kvalitetsnormen för vatten inte följs. Länsstyrelsen yrkar ersättning för rättegångskostnader med 36 800 kr.

L B och P G, ägare till fastigheterna A respektive B yrkar i första hand att ansökan skall lämnas utan bifall. I andra hand, för det fall tillstånd meddelas, yrkar de att tiden för framställande av anspråk pga oförutsedda skador fastställs till 15 år, att säkerhet ställs för kostnaderna för återställande och eventuella framtida skador och att yrkandet om omedelbar verkställighet avslås. L B och P Gryrkar ersättning för rättegångskostnader med 67 788 kr.

ANSÖKAN

S G och G H har i ansökan och komplettering daterad den 7 juni 2012, såvitt nu är av intresse, anfört i huvudsak följande.

Orientering

Platsen för planerad vattenverksamhet är belägen inom ett område ca 15 km nordväst om Granö, norr respektive nordöst om höjden Lappstomberget i Byssjan nedströms Lillbyssträsket. Byssjan är en mindre skogsälv och ett biflöde till Umeälven. Umeälven är starkt reglerad genom utvinning av vattenkraft sedan mitten av förra seklet. Byssjan kan sägas rinna upp i sjöarna Lappträsket, Holmträsket och Kalven

och rinner via Vittanbäcken till Byssträsket och vidare till Umeälven. I Byssträsket tillkommer Gäddbäcken och Stenträskbäcken som avvattnar Hemsjön respektive Stenträsket. I den så kallade Lappstomborgsforsen i Byssjans nedre del på högra stranden ligger den idag ur drift varande Byssjans kraftverk.

Kraftverk för produktion av elektricitet uppfördes år 1933 i Lappstomborgsforsen och kraftverket drevs fram till 1970. Under den första tiden av Bjurforstraktens Elektriska förening u.p.a., därefter av Granö Elektriska Förening och för att så småningom hamna hos Vattenfall AB, som sedermera avslutade verksamheten och utförde i det sammanhanget vissa återställningsåtgärder.

Kraftverksbyggnaden har sedan tidigare verksamhet inte underhållits och den i byggnaden kvarvarande turbinen fungerar inte i dagsläget. Dammen uppströms är till större delen utriven, tilloppskanalen är blockerad och delvis igenvuxen där den tidigare tilloppstuben är helt utriven. Anläggningen, med damm, kanaler och kraftverksbyggnad kräver därmed omfattande restaurering för att möjliggöra ett återupptagande av elproduktion i Byssjans kraftverk. För att ta sig fram till det nedlagda kraftverket med arbetsfordon måste det även anläggas en ny bro över vattendraget.

Det finns en vattendom från 1933 men på grund av att det krävs omfattande restaurering/uppbyggnad av den utrivna regleringsdammen så söks det ett nytt tillstånd för planerad återupptagande av vattenverksamheten.

Sökande bygger sitt kraftverk för att tillskapa ytterligare förnybar energi till samhället. Återupptagande av driften av Byssjans vattenkraftverk kan ses som ett led i samhällets uppgift att minska de utsläpp som förorsakar den påbörjade klimatförändringen. Sökande anser sig därmed ta sitt miljöansvar genom tillskapande av en miljövänlig förnybar energikälla. Genomförda livscykelanalyser påvisar att vattenkraften är vår mest miljövänliga energikälla.

Höjdsystem

Samtliga höjdangivelser i denna ansökan är relaterade till rikets höjdsystem RH 70. Som huvudfix för nu ansökt företag föreslår sökande en metallplatta på överkant betong på befintligt tubintag med höjden +223,71 m.

Vattenmål och domar

Tillstånd till Byssjans vattenkraftverk erhöles i dom från den 11 oktober 1934 (mål A 59/1933) efter ansökan från Bjurforstraktens Elektriska förening u.p.a.. Vattenfall kom sedermera att överta kraftverket.

Vattenfall erhöles tillstånd till att utriva Byssjans kraftstation, dammen vid Hemsjöns utlopp mm i Vindelns och Lycksele kommuner, Västerbottens län, genom dom från den 10 oktober 1975 (DVA 31/75, VA 26/74). Arbetet med utrivningen av kraftstationen skulle vara fullbordad före utgången av år 1978. Tillståndet till utrivning togs aldrig i anspråk och är med anledning därav förfallet.

I Byssjan har det funnits en allmän flottled, vilken avlysts i domar den 13 januari 1970 och den 10 oktober 1975.

Utbyggnadsvitsord

Sökande har som ägare av fastigheterna C, D och E ensam rätt till det vattenområde och fallrättigheter som avses disponeras i planerat vattenföretag och har därmed rådighet enligt bestämmelserna i 2 kap. lag (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

Beskrivning av berört område

Platsen för det planerade kraftverket med till- och utloppskanal ligger inom ett större sammanhängande skogsområde. Berört område ligger väl avskilt från permanent- och fritidsbebyggelse. Det rörliga friluftsliv som kan förekomma inom området är jakt, bär- och svampplockning.

Projektet ligger inom ett kärnområde av riksintresse för rennärings och norr om aktuellt område finns en flyttled av riksintresse. I övrigt berörs inte några riksintressanta områden. Det aktuella verksamhetsområdet gränsar mot ett Natura 2000-område benämnt Åtmyrberget. I vad som är känt för sökande har regeringen inte meddelat några speciella föreskrifter om kvaliteten på mark, vatten, luft eller miljön i övrigt inom det område som berörs av det ansökta vattenföretaget.

Kraftverket nås via befintliga skogsvägar. Floran inom området där tilloppskanalen och kraftverket är placerade består främst av olika arter för omgivningen vanliga växter, såsom blåbär, lingon, ljung och vanliga gräsarter. Trädbeståndet utgörs av björk, tall och gran. Inom området finns diverse lavar och mossor.

Val av plats

Sökande har väldigt svårt att se att det finns några andra lokaliseringalternativ. Av miljöbalkens 6 kap. 7§ p 4 framgår att en redovisning skall ske av alternativa platser där det så är möjligt. I vald lokalisering finns anläggningsdelar (inloppskanal, tubsträckning, utloppskanal, maskinstation) som det är möjligt att återanvända. Alternativa lösningar innebär betydligt större miljöpåverkningar. Mot bakgrund av att vattenkraften är vår mest miljövänliga energikälla, så är inte annat energislag något alternativ. Sökanden äger för övrigt inte något markområde som skulle vara lämpligt för annat energislag som t ex vindkraft.

Hydrologiska förhållanden

Byssjans avrinningsområde är 226,7 km². Årsmedelvattenföringen vid utloppet i Umeälven beräknas vara 2,7 m³/s. (Källa: SMHI Vattenföring i bäckar och åar, samt från vattendom den 10 oktober 1975, VA 26/74)

Högsta högvattenföring	40 m ³ /s
Normal högvattenföring	15 m ³ /s
Medelvattenföring	2,5 m ³ /s
Medellågvattenföring	0,5 m ³ /s

Lägsta lågvattenföring 0,15 m³/s

Nederbördsområde 227 km²

Färskas uppgifter på flödesstatistik från SMHI under åren 1981-2010 vid utloppet av Lill Byssjaträsket har presenterats i bemötande den 7 mars 2013 (ab 26).

Vattenhushållning

Sökande avser att dämna till nivån +222,03 m och nedströmsvattenytan kommer att hamna på nivån +201,53 m (tidigare vattendom medger dämning till +223,23 m).

Dammbyggnaden planeras att bestå av en överfallsdamm, som gör att allt överskottsvatten kommer att rinna bredvid. Tröskelhöjden förläggs på höjden +222,03 m. Överfallströskeln får en längd av 20 m. Vid högsta högvattenföringen 40 m³/s uppnås en överrinning på 0,95 m eller höjden +222,98 m. Dämningens förändring med flödet framgår av en bifogad dämningsskurva.

Sökande kommer för att, upprätthålla det biologiska livet i huvudfåran, tillse att det alltid släpps fram en minimitappning om 150 l/s, i planerad fiskväg vilket motsvarar lägsta lågvattenföring. Om tillrinningen är mindre skall tillrinningen framläppas. Kraftverket kommer att dimensioneras för en drivvattenföring på 4,0 m³/s

Sökanden föreslår följande vattenhushållningsbestämmelser

- att med Byssjans kraftverk få dämna till nivån +222,03 m, eller den nivå som uppstår vid enligt en bifogad avbördningskurva.
- att genom kraftverket få avleda 4,0 m³/s.
- att i frivattenfåran alltid släppa 150 l/s, är tillrinningen mindre skall tillrinningen släppas.

Beskrivning av befintliga anläggningsdelar

Efter tidigare kraftverksdrift finns den tidigare tillloppskanalen med intagsparti, maskinstation och utloppskanal i stort sett intakt, dock i starkt förfall. Den tidigare regleringsdammen och tilloppstuben är i sin helhet utrivna.

Planerade åtgärder

Den vattenverksamhet som det planeras för utgörs främst av restaureringsarbeten för att återställa områdets anläggningar bestående av kanaler, damm och tilloppstub. Åtgärderna syftar till att erhålla tidigare tillståndsgiven bruttofallhöjd (20,50 m), samt att få en fullgod och säker kraftproduktion.

Planerade åtgärder innebär att det sker en restaurering och tillbyggnad av den befintliga maskinstationen. Kraftverket kommer att drivas som ett strömkraftverk. När kraftverket står stilla eller vid hög vattenföring som inte kan tillgodogöras i turbinen, avbördas överskottsvattnet genom planerad överfallströskel. Den befintliga maskinutrustningen ersätts med nya större, effektivare och mer miljövänliga. Nytt modernt styrsystem installeras för optimerad drift.

Sökanden har för avsikt att använda sig av bästa möjliga teknik, som idag i vad känt är skall vara kaplanturbiner.

Överfallsdammen med möjligheter för fiskväg/omlöp byggs vid forsacken. Dammtröskeln, vars höjd blir ca 0,5 m hög, förläggs 1,2 m under tidigare dämmningsgräns. Befintligt tillstånd medger en dämning till + 223,23 m. För att uppnå samma fallhöjd som tidigare vattenkraftverk, genomförs rensningar i den befintliga utloppskanalen som även kommer att breddas på grund av den utökade drivvattenföringen. I den ca 90 m långa utloppskanalen finns idag fallförluster på ca 1,2 m. Planerad fiskväg placeras på högra sidan i strömriktningen eller som en del i överfallströskeln. Vid utloppskanalens anslutning till huvudfåran kommer det att ske smärre rensningar.

Tilloppskanalen rensas på bredd och djup så att tillräckligt vattenflöde utan alltför stora förluster ges möjlighet att nå tilloppstuben. Tilloppskanalens inlopp från huvudfåran kommer att flyttas något nedströms. Den kommer att förläggas på fastigheten F. Den befintliga kanalens längd är ca 500 m. Det tidigare tub-

intaget i kanalens slut renoveras och används. Intaget utförs i betong på samma plats som det befintliga. En ny ca 135 m lång tilloppstub anläggs från intaget fram till kraftstationen. Tuben kommer att förläggas i samma sträckning som den tidigare. Tubmaterial blir troligtvis plast och jämfört med tidigare tuben så grävs den ner för att minimera barriäreffekten.

En ny bro anläggs på samma plats som det gamla broläget. Fundament i betong gjuts på båda sidor, brobalkar i stål läggs över ån och en brobana byggs (troligen av trä). Brofundamenten kommer inte att placeras i vattenområdet. Vägar byggs inom området, delvis efter gamla vägsträckningen fram till maskinstationen, men också en ny dragning efter kanalerna, samt fram till överfallströskeln, detta behövs under byggtiden och för att klara driften samt underlätta inspektioner i framtiden. Väg fram till överfallströskeln behövs bara under byggtiden.

Miljöpåverkan

I en bilagd miljökonsekvensbeskrivning (MKB), lämnas en redogörelse för företagets miljöpåverkan. Av MKB:n framgår att återupptagande av driften i Byssjans kraftverk inte innebär någon förändring av i dag rådande förhållanden, i vattenområdet och i närmiljön.

Länsstyrelsen i Västerbottens län har i beslut från den 28 juni 2011 beslutat i enlighet med 6 kapitlet 5 § miljöbalken och 3 § förordningen om miljökonsekvensbeskrivningar (SFS 1998:905) att verksamheten antas medföra betydande miljöpåverkan.

Mark för anläggningen

Byssjans kraftverk får i huvudsak sin belägenhet på sökandens fastigheter Vindeln C, D och E. Med hänvisning till vad som har redovisats ovan under rubriken Utbyggnadsvitsord anser sig sökande ha erforderlig rätt till ianspråk-tagen mark och vattenområde. Överfallsdammens landfästen, flytt av tilloppskanal

och omlöp hamnar på F, samt provisorisk tillfartsväg fram till överfallströskel. Sökanden har genom avtal reglerat markintranget.

Strömfallsfastighet

I domen från år 1934 har C angivits som strömfallsfastighet, nämnda fastighet har sedermera uppgått i D. Sökanden föreslår mot bakgrund därav att D fortsättningsvis skall utgöra strömfallsfastighet i sökt vattenverksamhet.

Skadereglering

Återupptagande av driften i Byssjans kraftverk kommer inte innebära några markskador eller någon övrig påverkan på området utöver vad som sker på mark där det har träffats avtal. Sökanden bedömer att ett genomförande av planerade åtgärder inte medför några tekniska skador eller risk för erosionskador upp- eller nedströms som motiverar byggande av särskilda erosionskydd. Skulle det ändå visa sig att det uppstår ytterligare skador som inte här har förutsetts och som inte kan anses ha reglerats tidigare, skall dessa skador hänskjutas till s.k. oförutsedda skada.

Fiske

Fiskenäring förekommer inte i Byssjan, varför hinder inte kan mötas från denna synpunkt. Sökande har låtit företaget Fisk o Vattenvård i Norrland AB utföra ett provfiske. Resultatet av fisket visade på att den helt dominerande arten var elritsa. Övriga arter var stensimpa och harr. Öring fanns i ett mindre antal. Den sammanfattande kommentaren från Fisk och Vattenvård är enligt följande. Området som kan komma att påverkas av den planerade återupptagningen av kraftproduktionen i Byssjan är sedan tidigare tydligt påverkad av rensningar för flottning. Fiskbeståndet domineras av elritsa och stensimpa, men även med en hel del harr. Öringbeståndet är mycket sparsamt i området och sannolikt inte vandrande. Både harr och elritsa är mobila och hanterar vattenföringsförändringar på bra sätt. Dessa borde inte påverkas negativt vid definierad minimitappning på i storleksordningen 80-100 l/s.

Inga tecken på förekomst av flodpärlmussla kunde hittas. Inte heller några andra arter som skulle kunna påverkas av den planerade återupptagningen av kraftproduktionen kunde hittas. Detta under förutsättning att fiskvandring garanteras förbi den planerade dammen.

Sökande har för avsikt att bygga fiskväg förbi planerad överfallströskel i samråd med fiskesakkunniga från länsstyrelsen eller från Havs- och vattenmyndigheten. Fiskvägen byggs som ett omlöp på höger sida om tröskeln i strömriktningen eller alternativt som en ursparning i själva tröskeln.

Natura 2000-område

Det aktuella verksamhetsområdet gränsar mot ett Natura 2000-område benämnt Åtmyrberget, SE0810484. Detta är ett drygt 35 000 ha stort område som berör Vindeln, Bjurholm, Vännäs och Lycksele kommuner. Natura 2000-området är skyddat för att bevara slät tallkapuchongbagge (*stephanopachys linearis*) och grov tallkapuchongbagge (*stephanopachys substriatus*), baggar som främst verkar trivas i brandhärjad skog.

Natura 2000-område av gemenskapsintresse (pSCI-område) enligt EU:s habitatdirektiv skall bedömas efter 7 kap. miljöbalken (MB) om en betydande påverkan är en sannolik följd av återupptagande av driften i Byssjans kraftverk med fastställande av vattenhushållningsbestämmelser och bibehållande av kraftverket kan innebära. Vad som skall bedömas enligt 7 kap. MB är om en betydande påverkan på Natura 2000-området är sannolik till följd av återuppstarten av Byssjans kraftverk. Sökande gör den bedömningen att påverkan inte kan betraktas som betydande. Eftersom kraftverksområdet i sin helhet ligger utanför Natura 2000-området gör sökanden den bedömningen att ingen påverkan uppkommer.

Om domstolen gör en annan bedömning att ansökt vattenföretag innebär betydande påverkan, erfordras även tillstånd enligt 7 kap. 28 a och b §§ i MB. Av MKB:n framgår att planerad verksamhet inte skadar livsmiljö som skyddas genom

förordnandet och inte heller försvårar skyddade arters bevarande på betydande sätt. Tillstånd kan därför lämnas enligt nyss nämnda paragrafer.

Miljöbalken 2 kap; kunskapskravet

Sökanden har tillförskaffat sig erforderlig kunskap genom kontakter av kraftverksinnehavare och genom sina yrkesroller. De eventuella kunskapsluckor som kan förekomma avser man att upphandla av konsulter. Planerade arbeten med idrifttagande av Byssjans kraftverk, upp rustning av befintliga anläggningsdelar och ombyggnation av det befintliga kraftverket avses att handlas upp av härför lämplig entreprenör som garanterat besitter den kunskap som kan erfordras.

Miljöbalken 3 kap.

Vattenföretaget berör ett område som inte betingar något större värde sett från det rörliga friluftslivets synpunkt. Återupptagande av driften i Byssjans kraftverk innebär inte någon förändring i landskapsbilden och torde enligt sökandens uppfattning inte utgöra något hinder sett ur allmän planeringssynpunkt. Planerad vattenverksamhet motverkar inte intentionerna i Vindelns kommuns översiktsplan.

Miljöbalken 5 kap.; miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormerna för vattenförekomsten Byssjan (SE714 146-165976) är enligt Vattenmyndigheten fastställd till God ekologisk status 2021. Nuvarande status bedöms vara Måttlig ekologisk status. Ett av miljöproblemen bedöms vara gamla rensningar från flottningsepoken.

Miljöbalken 11 kap.; samhällsekonomisk tillåtlighet

Kostnaden för återupptagande av driften i Byssjans kraftverk har beräknats till 7,9 miljoner kr. Produktionen ett normalår kan beräknas vara 2,5 GWh. Den specifika kostnaden för planerat kraftverk beräknas till 20 öre/kWh. Värdet på den producerade energin kan sättas till åtminstone 45 öre/kWh exklusive elcertifikat (under de senaste åren har medelvärdet legat mellan 50 - 55 öre/kWh). Enligt nuvarande bestämmelser kommer Byssjans kraftverk efter dess färdigställande att åtnjuta elcertifikat som på sikt kan åsättas ett värde av 20 öre/kWh, vilket kommer

att öka intäktssidan under de första 15 åren. De skador som företaget kan förorsaka är i sammanhanget av försumbar betydelse.

Miljöbalken 16 kap.

16 kap. 4 §; ekonomisk säkerhet

Sökande kan inte se behovet av att ställa säkerhet enligt Miljöbalkens 16 kap. 3§. Ett vattenkraftverk har en mycket lång livslängd. Många kraftverk är idag i full drift trots att de är uppemot 100 år och även äldre. För att riva ut ett vattenkraftverk behövs tillstånd enligt miljöbalken, i det sammanhanget är det möjligt att ställa krav på återställning. Det är inte heller känt för sökanden att byggande av vattenkraftverk någonsin har ställt säkerheter enligt 16 kap. 3§.

16 kap. 4 §; planbestämmelser

Detaljplan eller områdesbestämmelser motverkas inte av det ansökta företaget såvitt sökande har kunnat finna.

16 kap. 7 §; följdföretag

Det krävs en anslutning till den närliggande 20 kV-ledningen för att kunna leverera elproduktionen ut till nätet. Anslutningens längd kommer att bli ca 250 m. Några övriga följdföretag uppkommer inte i samband med återupptagande av driften i Byssjans kraftverk.

Lag om särskilda bestämmelser om vattenverksamhet (SFS 1998:812) 6 kap. 2 § och 7 §

Bygdeavgift enligt bestämmelserna i 6 kap. 2 § (SFS 1998:812) skall inte utbetalas. Allmän fiskeavgift skall enligt bestämmelserna i 6 kap. 7§ (SFS 1998:812) utgå med 65 avgiftsenheter.

Förslag till villkor

1. Arbetena ska bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad sökanden angett i ansökningshandlingarna och i övrigt uppgett och åtagit sig i målet.
2. Korttidsreglering får inte utövas vid kraftverksanläggningen.
3. Anläggningsarbeten ska så långt möjligt utföras i torrhet och i övrigt så att grumling minimeras.
4. Ett lutande fingaller, med högsta fria öppningen mellan gallren om 20 mm, ska finnas vid tilloppstubens intag.
5. För kontroll av vattenståndet uppströms dammen ska sökanden bibehålla den uppsatta vattenståndsskalan på vilken dämningens gräns +222 ,03 m tydligt ska finnas utmärkt.

INKOMNA YTTRANDEN

I målet har skett en omfattande skriftväxling. Kammarkollegiet och Länsstyrelsen i Västerbottens län har avgivit fyra yttranden vardera medan berörda fastighetsägare L B och P G har avgivit tre gemensamma yttranden. Samtliga har återkommande begärt kompletteringar av underlaget. Vidare har inkommit ett yttrande från Å W, i egenskap av projektledare för Samverkans-gruppen 3 regleringsmagasin som representerar alla byar efter Umeälven inom Vindelns kommun, samt ett yttrande från E W. Nedan redogörs sammanfattningsvis för vad respektive intressent anfört.

Kammarkollegiet

Sökanden har i miljökonsekvensbeskrivningen bortsett från anläggningsdelar från det tidigare kraftverket och förutsätter att dessa ingår i den befintliga naturmiljön. Enligt kollegiet är det fel utgångspunkt för miljökonsekvensbeskrivningen. Kollegiets inställning är att tidigare tillstånd har förfallit och därmed inte begränsar omfattningen av ansökan med miljökonsekvensbeskrivning och den prövning som ska ske enligt miljöbalken.

Av ramvattendirektivet framgår krav på ickeförsämring av vattenförekomstens ekologiska status. Vad gäller beslutad miljökvalitetsnorm har vattenmyndigheten beslutat God ekologisk status 2021. Prövningen ska omfatta frågan om verksamheten kommer att medföra att miljökvalitetsnormen god ekologisk status inte kan uppnås 2021 och om verksamheten kan medföra en försämring av vattenförekomstens ekologiska status. Planerad verksamhet kommer att innebära hydromorfologisk påverkan. Enligt kollegiet krävs att miljökonsekvensbeskrivningen innefattar en analys/bedömning och redovisning av vilken påverkan på klassificeringen planerad verksamhet får på de hydromorfologiska och biologiska kvalitetsfaktorerna och dess parametrar som förekomst av artificiella vandringshinder, fragmenteringsgrad, barriäreffekt, påväxt-kiselalger, bottenfauna, fisk.

Kammarkollegiet vill lyfta fram vad verksamhetsutövaren framför genom Fisk o Vattenvård i Norrland i PM 2012-12-14. Under rubriken Miljökvalitetsnormen framförs att det inte är verksamhetsutövaren som har ansvaret för faktaunderlaget utan myndigheterna. Mark- och miljööverdomstolens dom i målet om Ladvattenån (beslut 2012-01-24 i mål M 568-11) visar dock att verksamhetsutövaren i målet om tillstånd har det fulla ansvaret för underlaget. Enligt kollegiet saknar ansökan det underlag som behövs för att bedöma tillåtligheten av ett vattenkraftverk mot bakgrund av ickeförsämringskravet och beslutad miljökvalitetsnorm. Bristen är enligt kollegiet sådan att miljökonsekvensbeskrivningen inte kan godkännas varför det föreligger hinder att pröva ansökan.

Länsstyrelsen i Västerbottens län

Prövningens omfattning

Det gamla kraftverket har stått stilla i ca 40 år och regleringsdammen har rivits ut. Djur- och växtliv har därför kunnat återetablera sig i Byssjan. Därmed har ett nytt naturtillstånd uppkommit jämfört med tiden då Byssjan reglerades. Sökanden har angett både att det äldre tillståndet inte är gällande och att projektet inte kan likställas med att man uppför en helt ny anläggning, eftersom de kvarvarande

befintliga anläggningsdelarna redan har prövats i en tidigare dom. Länsstyrelsen anser att verksamheten ska likställas med uppförande av ett nytt vattenkraftverk och bör prövas som sådant. Denna tillståndsansökan ska därför omfatta hela verksamheten, vilket innebär att den behöver kompletteras både när det gäller teknisk beskrivning och miljökonsekvensbeskrivning.

Teknisk beskrivning

Den sökta verksamheten innebär installation av nya maskiner och styrsystem och medför procentuellt en stor produktionsökning utifrån vad det gamla tillståndet tillät. Den tekniska beskrivningen behöver därför vara betydligt mer omfattande. Alla ritningar ska vara mer detaljerade med fler måttangivelser. Sökanden måste också bestämma sig för vilka turbiner som ska användas innan ett tillstånd kan ges. Det är särskilt viktigt att överfallsdammen och fiskvägens konstruktion ritas in i detalj på en grundkarta så det går att se exakt var de placeras i terrängen. Det saknas också en tydlig beskrivning av omlöpets konstruktion.

Miljö kvalitetsnormer

Berörda vattenförekomster i Byssjan, liksom alla andra vattenförekomster som är klassade till sämre än god status, ingår i Vattenmyndigheternas fastställda åtgärdsprogram för Bottenvikens vattendistrikt 2009-15. Detta är av naturliga skäl generellt hållet, eftersom det omfattar tusentals vattenförekomster. I Vattenmyndigheternas dokument Underlag till åtgärdsprogram finns dock fördjupad information om Ume- och Vindelälvens vattenrådsområde. I bilaga 1 till detta underlagsdokument listas tre vattenförekomster i Byssjan, alla i behov av kartering och återställning av flottled.

Länsstyrelsen har efterfrågat ett underlag som möjliggör en bedömning av hur verksamheten kan komma att påverka uppfyllandet av miljö kvalitetsnormen för den berörda vattenförekomsten. Detta kräver undersökningar av status för relevanta kvalitetsfaktorer i den aktuella sträckan av Byssjan och en bedömning av hur dessa kan komma att påverkas av den planerade verksamheten. Den sträcka som direkt

påverkas i Byssjan är närmare 1 000 m, inte 600 m som sökanden nämner. Det är dessutom den mest forsdominerande delen av Byssjan varför en stor del av vattenförekomstens forslevande biologiska värden kan påverkas. De kompletterande uppgifterna till miljökonsekvensbeskrivningen innehåller en genomgång av relevanta kvalitetsfaktorer och parametrar. Men analysen av effekterna på miljökvalitetsnormerna redovisas endast på en övergripande nivå och hänvisar till en samlad bedömning gjord tillsammans med "konsulterad expertis". En närmare granskning av bedömningarna är därmed inte möjlig. Det hade varit nödvändigt med en bedömning av den planerade verksamhetens påverkan på de kvalitetsfaktorer och parametrar som ingår i miljökvalitetsnormerna. Det hade t.ex. varit nödvändigt att bedöma hur förändringarna i flödena skulle inverka på klassningarna av medellåg- och medelhögvattenföring enligt bedömningsgrunderna.

Fortfarande saknas det således ett tillräckligt underlag för biologiska kvalitetsfaktorer, för att kunna bedöma eventuella förändringar i status för fisk och andra vattenlevande organismer som den planerade verksamheten kan leda till. Såvitt vi kan förstå baseras bedömningen i nuläget bara på en elfiskeundersökning från ett tillfälle. Det saknas alltså underlag till sökandens påstående att föreslaget "minimivattenflöde i huvudfåran förbi kraftverket enligt tillgänglig expertis anses vara fullt tillräcklig för att upprätthålla det biologiska livet i Byssjan och därigenom inte påverka miljökvalitetsnormen för vattendraget".

Flödesvariationer

Länsstyrelsen ställer sig frågande till påståendet "att 5 % av medelvattenföringen är fullt tillräcklig för att det biologiska livet i ett vattendrag ska upprätthållas". Det måste framgå vilket underlag som styrker detta.

Förändringar i flödet påverkar växter och djur som lever i vattendraget, vissa påverkas negativt medan andra positivt. Ansökan med MKB ska därför innehålla en beskrivning av vilka arter/biologiska värden som missgynnas respektive gynnas av planerad verksamhet, samt vilka konsekvenser det medför. Länsstyrelsen ifrågasät-

ter starkt sökandens påstående att "forskning stödjer att ett mer konstant vattenflöde ökar artrikedomen, ju jämnare vattenflöde desto fler arter samexisterar".

Sökandes tolkning av resultaten i X och Ys studie är felaktig. De positiva effekterna av ett jämnare flöde syftar på att man kan förutsäga en ökning av mängd och diversitet av bottendjur nedströms kraftverk om stora och plötsliga flödesvariationer undviks. Det finns alltså inget generellt samband mellan jämnt flöde och mängd/diversitet av bottendjur. Däremot fanns tydliga negativa effekter av ett minskat flöde på både artrikedomen och mängd bottendjur.

Hänvisningen till Terskelprojektet är också tvivelaktig, eftersom utgångsläget där var begränsade flöden i minimitappningsfårar och de biologiska effekterna mättes efter det att man anlagt tröskeldammar i torråran.

Minimitappning och fiskvandring

För att upprätthålla en godtagbar miljö för de naturvärden som finns i Byssjan anser Länsstyrelsen fortfarande att en minimitappning åtminstone ska motsvara medellågvattenföringen. Det innebär att Länsstyrelsen kan acceptera en minimitappning på 0,4 m³/s. Under lågvattenperioder blir flödet så klart lägre, vilket medför att man får en något större variation i vattenflödet jämfört med en minimitappning på 0,2 m³/s eller lägre. Länsstyrelsen bedömer att variationen i flödet är en viktig del för att gynna fler arter i och längs vattendraget. Gällande anläggningens konstruktion är det viktigt att det går att mäta och kontrollera att det rinner rätt minimitappning.

Även om föreslagen skyddsåtgärd mot att avstyra fisk från att gå in i inlopps- och utloppskanal skulle fungera är det viktigt att säkerställa så fisk kan passera i huvudåran. Annars påverkas hela fiskbeståndet i Byssjan negativt. Sökandens förslag om kontrollprogram för fiskvandring är bra, men det krävs dock att bättre undersökningar genomförs innan några arbeten påbörjas, så det finns ett underlag att jämföra med. Länsstyrelsen skulle kunna godta ett prövotidsvillkor.

P G och L B Bakgrund

P G är ägare till fastigheten B. L B är ägare till fastigheten A. Fastigheterna används för jakt och rekreation samt för skogsbruk. Skiften av dessa två fastigheter ligger alldeles ovanför vatten-intagspunkten för den sökta verksamheten. P G är därtill ägare till G och H som även dessa gränsar mot det aktuella vattendraget.

Tillståndet från 1934

Dåvarande Statens Vattenfallsverk slutade bruka den aktuella anläggningen omkring 1970 och i Umbygdens tingsrätt, vattendomstolens dom den 10 oktober 1975 meddelades de tillstånd till utrivning av kraftstationen samt ytterligare återställningsåtgärder för att slutligt avsluta bruket av det under år 1934 meddelade tillståndet. Bara en del av återställningsåtgärderna har blivit utförda men det är ostridigt att anläggningen inte brukats på omkring 40 år. Det framstår som alldeles klart att tillståndet jämlikt 24 kap. 3 § första stycket 5 och 9 miljöbalken och NJA 1984 s 790 är övergivet och förfallet. Ansökan skall därför prövas som ett helt nytt sökt tillstånd.

Kravet på kunskap

Den sökta verksamheten innebär en betydande miljöpåverkan och minsta fel i beräkningarna under projekteringsstadiet kan innebära allvarliga konsekvenser för miljön i form av påverkan av på djur och växtliv såväl i vattnet som omkring detta. Vid allvarliga felaktigheter kan det inte uteslutas att anläggningen tar skada på sådant sätt att även personskador kan uppstå. Det görs gällande att denna typ av verksamhet bör förbehållas verksamhetsutövare med stor kunskap och betydande erfarenhet inom området.

Sökanden har i sin komplettering endast allmänna påståenden om att de skaffat sig tillräcklig kunskap genom kontakter med kraftverksinnehavare och sina yrkesroller.

De har dock alltså inte redovisat närmare vilket yrke de har och på vilket sätt detta skulle innebära att de innehar tillräcklig kunskap inom området. Sökandena uppger att eventuella "kunskapsluckor" skall fyllas i genom anlitan- de av konsulter. Det är dock av yttersta vikt att sökandena självständigt kan bedöma när det behövs ytterligare kunskap och genom vem kunskapen skall inhämtas.

Brister i ansökan och miljökonsekvensbeskrivning

Om kravet på kunskap är uppfyllt kan ofta bedömas utifrån granskning av de handlingar som sökanden åberopar. Såväl ansökan som miljökonsekvensbeskrivningen är till omfånget omfattande men innehållet i dessa dokument kan ifrågasättas. P G och L B gör gällande att bristerna i ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen visar att kunskapskravet inte är uppfyllt.

Val av plats

Sökandena har trots föreläggandet inte redovisat någon jämförelse med andra lokaliseringsoptioner. Detta måste anses nödvändigt för att kravet enligt 2 kap. 6 § miljöbalken skall anses uppfyllt.

Sökandena avser att bruka sig av delar av en mycket gammal anläggning. Vid närmare granskning synes dock endast en liten del av anläggningen komma i bruk eftersom intag, tilllopps- kanal och maskinstation med turbin skall nyanläggas.

Sökandena måste även nedlägga kostnader för restaurering av de delar som de önskar använda. Det kan inte uteslutas bruket av den befintliga anläggningen blir mycket litet och att kostnadsbesparingen därför blir liten. Anläggningens placering medför att det kommer finnas begränsningar i hur mycket kraft som anläggningen kan producera. Det är i sig möjligt att en annan lokalisering skulle innebära ett större intrång men en annan lokalisering skulle även kunna innebära att det finns möjlighet till ett mycket större effektuttag. Det bristande jämförelseunderlaget innebär att det inte kan anses visat att sökandena iakttagit miljöbalkens krav anseende val av plats för anläggningen.

Påverkan på P G och L Bs fastigheter

P G och L B gör gällande att det finns en risk för att den aktuella verksamheten skulle kunna få allvarigare konsekvenser för deras fastigheter än vad sökandena bedömer. Såvitt kan bedömas medför den sökta verksamheten att viss del av P Gs och L Bs fastigheter tas i anspråk till följd av dämningen. De gör även gällande att det finns en risk för ökade översvännings- och erosionskador samt att det trots fiskomlöpets finns en risk att verksamheten påverkar fisket i Lillbyssträsket.

Sammantagen bedömning

P G och L B gör gällande att sökandena inte kan anses ha visat att hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken är uppfyllda. Det är heller inte visat att verksamhetens fördelar från allmän och enskild synpunkt överväger kostnaderna samt skadorna och olägenheterna av den. Ansökan skall därför i sin helhet lämnas utan bifall.

Å W

Kraftverket saknar samhällsnytta då produktionen endast beräknas till 2,5 miljoner kWh. Sökande skriver att vattenkraften är en ur koldioxid synpunkt en miljövänlig energikälla. Byssjans tillskott till omställning mot förnyelsebara energikällor är mycket marginell eftersom produktionen är mycket liten jämfört med våra stora kraftverk. Effekterna för ekosystemet, biologisk mångfald och fisket är väldokumenterat i vetenskapliga tidskrifter, vilket innebär att en eventuell uppstart av Byssjan innebär en försämring av miljö kvalitetsnormen i kombination med att påverkan på energitillskottet är försumbart i sammanhanget.

I budget som anges på sidan sex i ansökan är kostnaderna inte specificerade och det finns uppenbara räknefel, t.ex. beräknas kostnad för överfallsdamm och fiskväg till 300 tkr, vilket torde vara ett alldeles för lågt belopp. Alternativt att fiskvägen endast består av ett dike och inte av en fungerande omlöp. Kostnad för vägar och broar är beräknad till 300 tkr. Enligt Vägverket kostar en fungerande bro om 20 meter

(inklusive brofäste) ca 2 mkr. Administration och drift beräknas till 50 tkr, vilket ska inkludera hela verksamheten inklusive bokföring, revision, telefon, osv, vilket är en uppenbar felräkning. Vidare räknar sökanden med att varje kWh skall inbringa 70 öre i intäkt, vilket inte är korrekt med dagens prisläge. Korrektare vore troligen 35 öre per kWh, vilket direkt föranleder frågan om det verkligen är ett lönsamt kraftverk. Ett kraftverk som är olönsamt och går i konkurs föranleder en stor miljöskada och ger stora kostnader gällande restaurering och återställning efter nedläggning.

I miljökonsekvensbeskrivningen saknas uppgifter om att det finns utter i Byssjan. Undertecknad har samlat in utterbajsar från Byssjan. Lokalen där utterbajsen påträffades är ca 2 km nedströms kraftverket. Utter skyddas av art- och habitatdirektivet.

Byssjan rinner ut i kraftverksmagasinet Bjurfors Övre. Dammen har två bäckar inom 10 kilometers avstånd från Byssjan som har reproducerande flodpärlmusselbestånd. Bäckarna är Tuggenbäcken och Kroksjöbäcken. Både bestånden finns registrerade hos Länsstyrelsen i Västerbotten. Vi yrkar på att sökande utför en inventering efter flodpärlmussla genom dykning från utloppet upp till flottarkojan inklusive mindre biflöden till Byssjan för att undersöka om det finns flodpärlmussla i bäcken. Byssjan har bra vattenkvalitet och ett bra öringbestånd vilket styrker vårt yrkande. Genetiskt har det stor betydelse för de bestånden av flodpärlmussla i Tuggenbäcken och Kroksjöbäcken om det finns ytterligare bestånd av flodpärlmussla. Vi stöder vårt yrkande på art- och habitatdirektivet.

Vi anser att en minimitappning om 100 liter inte är tillräckligt. Flöden ska ha hela spektrat för att ekosystemet ska fungera. Vi yrkar därför på miljöanpassad tappning enligt Richter, B. D., and G. A. Thomas. 2007. Restoring environmental flows by modifying dam operations. *Ecology and Society* 12(1): 12, vilket innebär att tappningen bör efterlikna de naturliga flödena i Byssjan för att inte en försämring av den ekologiska statusen ska ske.

Sökande uppfyller inte miljöbalkens krav på kunskap. När man inte förstår vilken effekt kraftverket får för miljön, konstruktion av fiskvägar, biologi och har egen kunskap, är det svårt att veta när man ska konsultera extern kunskap. Vi anser att sökande bör ha egen baskunskap som ska vara dokumenterad. Vi yrkar därför att sökande visar på hur de har skaffat sig den kunskapen.

Samverkangruppen 3 regleringsmagasin har ett långt framskridet projekt i Umeälven mot att miljö kvalitetsnormen God Ekologisk Potential (GEP) ska uppfyllas. Projektet drivs tillsammans med Vattenfall, Statkraft, Vattenmyndigheten, Länsstyrelsen, Vindels kommun, SLU, Umeå Universitet och WWF. I projektet är vi eniga om att biflöden till Umeälven är viktiga för GEP, eftersom där finns hela spektrat av flöden kvar och där finns kvarvarande biologisk mångfald. Innan GEP är utrett och klart, dvs. alla åtgärder dokumenterade, kostnadsatta och med bedömd ekologisk nytta är det ytterst olämpligt att sökande startar upp kraftverket i Byssjan.

Vattenfall AB har tillsammans med Samverkansgruppen 3 regleringsmagasin startat upp ett projekt med mål att bevara restbestånd av harr i huvudfåran i Umeälven. Eftersom det sker om omfattande nolltappning under maj och juni syresätts inte harr-rommen som den ska (enligt flödesdata från Vattenfall och Statkraft). Det innebär att det finns skäl att tro att kvarvarande bestånd av harr leker i de större biflöden som finns. I Bjurfors Övre dammen är Byssjan den största bäcken och kan således ha störst betydelse för harrbestånden i huvudfåran. Innan frågan är utredd är det ytterst olämpligt att sökande startar upp kraftverket i Byssjan med följd att harrbestånden decimeras i huvudfåran.

Samverkangruppen 3 regleringsmagasin har tillsammans med vår referensgrupp långt framskridna planer på restaurering av Byssjan efter flottledsrensning. Dammarna är åtgärdade av Vattenfall och är idag inga vandringshinder. Undertecknad har detaljerade gis-lager med planer för hur restaureringen ska utföras. Byssjan biotopkarterades upp till Byssträsk under sommaren 2012.

Vid eventuella erosions-skador bör erosionsskydden vara av slaget ekosystemvänliga erosions-skydd. Vedertagen teknik med geotextiler, strukturer i vattnet, mattor med inlägg av fröer mm. Den gamla tekniken med sprängsten är inte vänliga mot ekosystemet. Val av erosions-skydd planeras efter vilket resultat som förväntas och relaterat till orsak till erosionen.

Den planerade fiskvägen bör beskrivas mer detaljerat av sökande. Fiskvägen bör bestå av ett omlöp med ett flöde anpassat till ekosystemet. Omlöpet bör innehålla ståndplatser och lekbottnar. Inloppets placering är av stor betydelse för att fisken ska hitta fiskvägen och där bör sökande t.ex. konsultera Karlstads Universitet. Sökande bör också ta hänsyn till att fisken vandrar både nedströms och uppströms. Vi yrkar därför att sökande redogör för fiskvägen mer detaljerat.

E W

Jag tycker man tar för lätt på fisket i Byssjan. Harr- och öringsbestånden måste ha säkra vägar för att klara vandring längs ån upp i Byssjans övre del. Minimivattennivån under vintern kan knappast vara ett lämpligt mål att sikta emot. Kräv bevisning för vad som behövs.

BEMÖTANDE

Sökanden har bemött inkomna synpunkter vid fyra tillfällen. Här redovisas i samlad form vad sökanden uppgett i huvudsak.

Prövningens omfattning

Mot bakgrund av att sökanden söker tillstånd till planerad återuppstart av Byssjans kraftverk så har man inte ansett att det äldre tillståndet är gällande. Sökanden anser att det inte går att bortse från att det finns anläggningsdelar kvar från det tidigare kraftverket och att dessa ingår i den befintliga naturmiljön. Det är därför givet att sökanden måste ta hänsyn till detta i sin miljökonsekvensbeskrivning. Om sökanden skulle bortse från detta förhållande skulle man inte uppnå en relevant miljö-

konsekvensbeskrivning, eftersom anläggningsdelarna finns där och kommer så att förbli vid ett avslag av ansökan.

Kunskapskravet

Sökanden uppfyller mer än väl kunskapskravet i 2 kap. 2 § miljöbalken, detta efter att själva inhämtat kunskaper från bl.a. andra kraftverksägare, deras egna yrkesroller samt extern expertis. I de speciella fall där egen kunskap inte bedöms att vara tillräcklig anlitas extern konsult hjälp. Sökanden har anlitat Fisk- och Vattenvård i Norrland AB, som är en av de ledande i Sverige i fiskfrågor, och de kommer även att anlitas i fortsättningen.

P G/L B har i väldigt vaga ordalag hävdad, utan att närmare specificera i vad bristerna ligger, att sökanden inte uppfyller kunskapskravet. Det är väldigt svårt att bemöta dylika ogrundade påståenden. Påståendet att minsta fel i beräkningarna skulle kunna innebära allvarliga konsekvenser för miljön i form av påverkan på djur och växtliv och till och med så att personsskador uppstår är ett fullständigt absurt påstående som det inte finns någon som helst grund för.

Det är att märka att i dag så fjärrstyrs vattenkraftverk via datorer. Automatiken innebär att turbinerna känner av flödet och anpassar sin drift efter tillrinningen. I nu aktuellt ärende finns det inte några dammluckor, utan överskottsvattnet kommer med automatik att rinna över en tröskel utan någon som helst föregående handpåläggning från verksamhetsutövaren. Samma sak händer vid ett oplanerat frånslag i kraftverket. Med dagens automatik så brukar det i normalfallet inte finnas behov av att besöka ett vattenkraftverk oftare än 2 - 3 gånger/månad.

Samhällsekonomisk bedömning

Sökanden anser inte att 2,5 miljoner kWh förnyelsebar elproduktion saknar samhällsnytta, detta med den globala enighet om att vi snabbt måste minska användandet av fossila bränslen och ställa om samhället till miljövänligare

alternativ. Sökanden bidrar med projekt Byssjan kraftstation till en årlig miljöbesparing på ca 2000 ton CO₂ per år jämfört med fossileldad kraftproduktion.

Kostnaderna för anläggningen är baserade på de förutsättningar som sökanden har. Sökanden har genomfört noggranna kalkyler som innefattar beräkningar grundade på flera olika scenarier med varierande elpriser och elcertifikat, detta är ju en viktig förutsättning för sökanden så att god ekonomi uppnås i verksamheten.

Val av teknik

Sökande kan inte se något behov av att redovisa mer detaljerade ritningar än vad som har redovisats i ansökan avseende intag, kraftstation med tillhörande utrustning eller damm. De väsentliga anläggningsdelarna är fullt tillräckligt måttasatta för att få en uppfattning om utförandet. Mer detaljerade ritningar anser sökande inte kan avkrävas.

Vad gäller omlöpet/fiskvägens utformning vill sökanden särskilt poängtera att dessa måste utformas individuellt utifrån förhållandena på platsen och att detaljutformning oftast måste ske i samband med utförandet. Att i ansökningskedet komplettera med detaljritningar torde inte låta sig göras på ett riktigt sätt. Sökanden saknar anledning att anlägga en vandringsväg som inte fungerar och kommer att anlita sakkunniga inom området för att bygga en fungerande vandringsväg. Fiskomlöpet kommer att byggas för att få bästa funktion och så att fisket i Lillbyssjaträsket inte kommer att påverkas. Den föreslagna prøvotiden utgör tillräckligt utrymme för att verifiera omlöpets konstruktion och funktion.

Dämning

Byssjans kraftverk har inte några planer att återuppta den tidigare dämningen, utan den dämning som sker i kraftverket är i överensstämmelse med den naturliga vattennivå som uppstår vid dagens normalvattenflöde. I princip innebär det att forsacken tätas så att inget vatten ska läcka igenom den stentröskel som finns i

dag, man ska helt enkelt få en stabil övre vattenyta. Vid flöden upp till ansökt drivvattenföring, så sker avbördning endast genom omlöpet genom minimitappning.

Sökanden vill särskilt påpeka att vattennivåerna idag är väsentligt högre vid högvattenflöden. Vid dylika tillfällen ligger uppströms belägna myrar till viss del under vatten. Det förhållandet kommer det inte att ske någon ändring av vid återuppstarten av Byssjans vattenkraftverk, snarare att högvattennivåerna kan komma att bli något lägre genom tappningen via kraftverket.

Sökanden kommer inte att utföra dämning som berör P Gs eller L Bs fastigheter. Den av sökanden angivna dämningssgränsen ligger inom det vattenområde som sökanden i dag äger genom fastigheten C. Vattennivåerna vid högre flöden kommer att i framtiden liksom idag, i samma omfattning, att inkräkta på P G/L Bs fastigheter. Dessa nivåer kan dock minska något när upp till 4 m³/s kan avbördas genom kraftstationen och inte behöver passera genom huvudfåran. Mot bakgrund av det nämnda kan inte sökanden se att verksamheten på något vis skulle få allvarliga konsekvenser för P G/L Bs fastigheter.

Minimitappning

Anlitad expertis hävdar att ansökt minimitappning om 150 l/s inte kommer att hindra det biologiska livets fortsatta möjligheter att verka, på den av kraftstationen påverkade delen av strömsträckan i huvudfåran, samt att detta inte hindrar att miljökvalitetsnormerna uppnås för vattenförekomsten, varken lokalt eller i dess helhet. Sökanden väljer att till en del tillmötesgå Länsstyrelsens yttrande vad gäller minimitappning och föreslår att den i ansökan ökas till 200 l/s. Om det i framtiden utförs återställningar efter flottledsrensningar kommer förutsättningarna ytterligare att förbättras. Det bör i sammanhanget observeras att storleken på minimitappningen som erfordras för ett vattendrag varierar stort bland experter. Vad som dock kan konstateras är att bland fristående experter (ej bundna till myndigheter) anses att 5 % av medelvattenföringen är fullt tillräcklig för att det

biologiska livet i ett vattendrag skall upprätthållas, vilket för Byssjans del skulle utgöra 125 l/s.

Miljöpåverkan

Sökanden kan inte se den risk som Länsstyrelsen påstår innebär stor risk för skador på växt och djurliv, skyddsåtgärder kommer att vidtas och hänsyn tas för att förebygga dessa risker. Detta är en verksamhet som kommer att bedrivas inom en begränsad yta under ytterst kontrollerade former. Anlitad expertis bedömer att den ansökta minimitappningen väl är tillräcklig även vintertid för att det biologiska livet i den påverkade älvfåran fullt ut kommer att ges utrymme för fortlevnad.

Inga kemikalier eller andra skadliga produkter kommer att släppas ut i miljön, småskalig vattenkraft utbyggd under ordnade former utgör en mindre miljöpåverkan än vindkraft och är även effektivare. Sökandes planerade verksamhet kan inte likställas med gruvverksamhet.

Förekomsten av utter finns beskriven i miljökonsekvensbeskrivningen. Efter samtal med markägare under samrådsskedet kom det fram att spår av utter setts efter vattendraget Byssjan vid något tillfälle, men markägare som vistas frekvent i området vidhöll att ingen fast population fanns inom området. Det finns inte heller belägg på att, om det nu skulle finnas utter i området, att ett kraftverk skulle ha någon negativ inverkan på utterstammen. I undersökningar som har genomförts visar sig utterstammar vara snarare mer livskraftiga i vattendrag med vattenkraftverk än i vattendrag utan. Förklaringen är att uttern lättare hittar föda nedströms kraftverken vintertid på grund av att driften medför att det är öppet vatten.

Vad gäller flodpärlmussla är en av de väsentligare förutsättningarna livskraftiga bestånd av lax eller öring. För laxens skull finns det för många kraftverk i Umeälven. Vad gäller öring så visade de genomförda elfiskena i Byssjan 2011 att något livskraftigt bestånd av öring inte fanns där. Vid elfisket kontrollerades gäl-

filamenten på den fångade öringen > 1+, men där fanns inga spår av flodpärlmusslans glochidielarver. Att studera gälfilamentens ärr är en effektiv metod att spåra förekomst av flodpärlmussla. Någon vidare inventering av flodpärlmussla kan inte läggas på sökanden, eftersom de planerade arbetena inte på något vis kan påverka eventuell flodpärlmussla.

Miljökvalitetsnormer

I nu aktuellt ärende har inte länsstyrelsen uppfyllt de krav som 6 kap. 19 § som innebär bland annat att myndigheten skall tillstålla sökanden beslutade åtgärdsprogram. Länsstyrelsen har även ansvaret för att åtgärdsprogram upprättas om sådana inte finns, det ansvaret är inte möjligt att överföra på sökanden.

Kammarkollegiet åberopar Mark- och Miljööverdomstolens beslut från 2012-01-24 i mål M568-11, Ladvattenåns kraftverk. Åberopat mål är inte relevant i detta ärende. För Ladvattenån gällde att det tidigare inte hade funnits något vattenkraftverk eller andra vattenkraftanläggningar på platsen. Det kan sägas att det här var fråga om en jungfrulig strömsträcka. Sökanden hänvisar även här till U Bs och M Fs rapport ”Är målen i EU-direktiven som rör vatten genomförda på ett juridiskt korrekt sätt i svensk rätt och kan genomförandet anses funktionellt?”. I rapporten framgår bland annat att det inom EU-rätten inte finns något motsvarande krav på att verksamhetsutövaren ska redovisa påverkan på miljömålen eller miljökvalitetsnormerna i en miljökonsekvensbeskrivning.

Sökanden gör följande analys av hur ansökt verksamhet bedöms komma att påverka MKN för Byssjan:

Ekologisk status

I dagsläget klassas Byssjans ekologiska status som måttlig, främst för de flottledrensningar som genomförts under dess verksamma period. Sökanden har inte i sina utredningar, ej heller deras anlitate konsulter, kunnat påvisa att planerad verksamhet kommer att förhindra att uppsatta miljömål kommer att nås. Planerad verksam-

het kommer visserligen att påverka vattenföringen i den berörda sträckan av Byssjan, men med bästa möjliga teknik samt de mildrande åtgärder som planeras och finns omnämnda i tidigare skrift, kommer uppsatta miljömål för Byssjan att uppnås och behållas.

Bottenfauna/kiselalger

Dessa kvalitetsfaktorer är inte klassade i Byssjan. Sökanden bedömer att förutsättningarna för bottenfaunan/kiselalger, i den av planerad verksamhet påverkade delen av Byssjan, även efter en utbyggnad är goda. Den ansökta minimitappningen genom fiskvägen, tillsammans med de flödesförändringar som kommer att inträffa under höga flöden men även när kraftstationen stoppas p.g.a. låga flöden, som inte tillåter att både kraftstationen körs och att minimitappningen bibehålls, gör att livsmiljön inte förändras på ett sådant sätt att uppsatta miljömål inte uppnås. Den del av Byssjan som är ovanför inloppskanalen samt nedanför utloppskanalen, kommer även efter en utbyggnad, innehålla alla i dag naturliga variationer av vattenflöden.

Fisk

Denna kvalitetsfaktor är inte klassad i Byssjan. Sökanden har genomfört elfiske efter den sträcka som kommer att påverkas av ansökt verksamhet och resultat av detta har tidigare redovisats. Sökanden gör tillsammans med anlidade konsulter den bedömningen att mildrande åtgärder i form av minimitappning, fiskväg samt åtgärder i inloppskanal och utloppskanal, tillsammans möjliggör att uppsatta miljömål i Byssjan kan uppnås. Sökanden vill särskilt poängtera att valet av plats för överfallsdamm och fiskväg tillsammans med en förhållandevis låg tröskel, gör att det kommer att bli relativt enkelt att anlägga en väl fungerande fiskväg.

Kontinuitet

Denna kvalitetsfaktor klassas som god. Artificiella vandringshinder samt fragmenteringsgrad klassas goda medan barriäreffekterna ges klassen hög. Sökanden vill även här påpeka de goda möjligheterna för anläggandet av en fiskväg vid överfallsdammens placering. Detta gör att förutsättningarna för fiskvandring t.o.m. kommer

att bli bättre än förhållanden vid låga flöden i dagsläget. Sökandens planerade verksamhet kommer inte att förhindra framtida eventuella återställningar av flottledsrensningar. Det finns idag ett artificiellt vandringshinder som bedöms vara partiellt. Detta ligger ca 80 - 100 meter nedströms planerad överfallsdamm med omlöp, och är rester av tidigare vattenverksamhet i form av utriven dygnsregleringsdamm. Sökanden kommer som en åtgärd i att försöka förbättra status på vattenförekomsten att avlägsna detta och därmed finns endast naturliga hinder kvar. Sökanden gör bedömningen att vattenförekomsten därmed kan uppnå klassen God status. Artificiella vandringshinder i nedströms liggande vattenförekomster hindrar högre klassificering.

Hydrologisk regim

Denna kvalitetsfaktor är ej klassad i dagsläget. Sökanden gör bedömningen att antalet flödestoppar kommer att minska jämfört med dagsläget, vid vårflod och vid i övrigt höga flöden, kommer även efter en utbyggnad överskottsvatten att gå i huvudfåran som blir genomsköljd. MLQ kommer att minska med > 50 % på den påverkade sträckan jämfört med dagens förutsättningar, men detta kommer inte att förhindra det akvatiska livets förutsättningar att fortsätta i huvudfåran. MHQ kommer att minska med ca 20 %, detta förhindrar dock inte att huvudfåran genomsköljs rejält vid t.ex. vårfloden. Sökanden gör bedömningen att uppsatta miljömål kommer att uppnås.

Morfologiska förhållanden

Denna kvalitetsfaktor klassas i dagsläget som måttlig, detta främst för de gamla flottledsrensningar som gjorts. Ansökt verksamhet bedöms inte komma att påverka denna kvalitetsfaktor. Sökanden välkomnar förslag från Länsstyrelsen angående detaljerade åtgärdsprogram beträffande återställningar av gamla flottledsrensningar. Sökanden sätter sig gärna ner och diskuterar dessa när förslag finns framtagna. Ansökt verksamhet kommer inte att förhindra att sådana arbeten utförs. Sökanden bedömer att uppsatta miljömål kommer att uppnås.

DOMSKÄL

Tillåtlighet

De allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken innebär bland annat att mark- och miljödomstolen kan bevilja tillstånd endast om det står klart att den ansökta verksamheten inte kommer att medföra en försämring av berörd vattenförekomst ekologiska status eller hindra att en fastställd miljö kvalitetsnorm för vattenförekomsten kan uppnås (se Mark- och miljööverdomstolen avgörande i frågan om tillstånd till anläggande av Ladvattenåns kraftverk, MÖD 2012:19). Utöver de allmänna hänsynsreglerna gäller för vattenverksamhet också att tillstånd endast får beviljas om verksamhetens fördelar från allmän och enskild synpunkt överväger kostnaderna samt skadorna och olägenheterna av den, se 11 kap. 6 § miljöbalken.

Enligt 6 kap. 7 § andra stycket 2 miljöbalken ska en miljökonsekvensbeskrivning, när det - såsom i detta fall - är fråga om verksamhet som medför betydande miljöpåverkan, alltid innehålla en beskrivning av hur det ska undvikas att verksamheten medverkar till att en miljö kvalitetsnorm inte följs. Om verksamhetsutövarens miljökonsekvensbeskrivning inte innehåller de uppgifter som behövs för att bedöma om verksamheten kan anses tillåtlig, och heller inte kompletteras på ett godtagbart sätt, kan ansökan komma att avvisas. Om en materiell prövning är möjlig kan bristerna i miljökonsekvensbeskrivningen leda till att det inte går att bedöma om hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken är uppfyllda. Ansökan ska i sådana fall avslås (se Högsta domstolens avgörande NJA 2009 s. 321).

Under handläggningen av målet har framställts krav på kompletteringar avseende ansökans innehåll i flera olika avseenden. Ansökan kompletterades den 7 juni 2012, på domstolens begäran, och herefter har kompletterande uppgifter inkommit den 7 mars 2013, den 15 maj 2013, den 1 augusti 2013 och den 13 oktober 2013 i samband med sökandens bemötande av inkomna yttranden.

Länsstyrelsen har bl. a. framfört att den tekniska beskrivningen behöver vara mer omfattande och att ritningarna ska vara mer detaljerade med fler måttangivelser. Beträffande den planerade överfallsdammen och fiskvägens konstruktion betonar att dessa måste anges exakt så att det går att se var de placeras i terrängen och att det behövs en tydlig beskrivning av omlöpets konstruktion.

Sökanden har med anledning av detta framfört att de väsentliga anläggningsdelarna är fullt tillräckligt måttsatta för att få en uppfattning om utförandet och att man inte kan se behovet av att presentera mer detaljerade ritningar i detta skede. När det gäller fiskvägens utformning och funktion har sökanden vid något tillfälle angett att denna fråga kan skjutas upp för senare prövning. Mark- och miljödomstolen delar länsstyrelsens uppfattning beträffande detaljeringsgraden i inlämnade handlingar. Vidare är det av vikt att frågan om fiskvandringssväg kan prövas samlat med ansökan i övrigt. Detta kräver en samlad beskrivning med bland annat måttsatta ritningar av omlöp och med ett välgrundat ställningstagande till vilka åtgärder som behövs för att förhindra att fisk felaktigt tar sig in i ut- och inloppskanalerna.

Vad gäller frågan om miljö kvalitetsnormer har sökanden i miljökonsekvensbeskrivningen noterat att miljö kvalitetsnormen för vattenförekomsten Byssjan (SE714146-165976) är god ekologisk status 2021 och att nuvarande status bedöms vara måttlig ekologisk status. Ett av miljöproblemen bedöms vara gamla rensningar från flottningsepoken.

Sökanden bedömer att den ansökta verksamheten inte kommer att hindra framtida återställning av rensade sträckor eller i övrigt medföra att kvalitetsnormerna som helhet inte kommer att kunna uppnås för vattenförekomsten. Som skäl för denna bedömning anför sökanden dels att fiskvandring förbi den planerade överfallsdammen kommer att möjliggöras med en fiskväg via ett omlöp där minimitappning kommer att ske, dels att förändringarna av flödet i huvudfåran mellan inloppskanal och utloppskanal endast kommer att medföra en lokal påverkan. Vidare betonar

sökanden att vattenkraften är kretsloppsenergi som inte bidrar med några som helst miljöfarliga emissioner.

Underlaget för sökandens bedömningar torde vara den elfiskeundersökning som genomförts 2011 i två lokaler invid kraftverket. Då gjordes också fältbedömningar av rådande förhållanden avseende biotoper, vandringsmöjligheter och övriga villkor för fisk och ekosystem. Sökanden har i de senare bemötandena redogjort för sin bedömning av hur planerad verksamhet kan tänkas komma att påverka de hydro-morfologiska och biologiska kvalitetsfaktorerna. De bedömningar som redovisas är dock inte underbyggda på annat sätt än att det anges att de görs tillsammans med ”konsulterad expertis”, vilket mark- och miljödomstolen tolkar som E S, Fisk och vattenvård i Norrland AB. Såväl Kammarkollegiet som Länsstyrelsen har uppgett att redovisat underlaget inte stödjer den bedömning av verksamhetens påverkan på miljön som sökanden gör gällande och yrkat att ansökan ska avvisas eller avslås.

Mark- och miljödomstolen konstaterar att föreliggande miljökonsekvensbeskrivning, med de kompletteringar som gjorts, innehåller en beskrivning såväl av planerad verksamhet som av vattenförekomsten och de kvalitetsfaktorer som är avgörande för om fastställd miljökvalitetsnorm kan uppnås. Däremot saknas ett tillräckligt underlag i form av exakta och detaljerade beskrivningar av planerad verksamhet och utförliga undersökningar av rådande omgivningsförhållanden. Därmed saknas förutsättningar för ett välgrundat ställningstagande till vilken påverkan på miljön som verksamheten kan ge upphov till. Inte heller går att bedöma om verksamheten kan komma att medföra en försämring av vattenförekomstens status eller bidra till att den fastställda miljökvalitetsnormen inte kommer att kunna uppnås.

Även den ekonomiska tillåtligheten av det planerade kraftverket har ifrågasatts. Å W menar dels att kraftverket saknar samhällsnytta då produktionen endast beräknas till 2,5 miljoner kWh, dels att beräknade kostnader rimligen bör vara

högre och uppskattade intäkter lägre än vad som presenterats. Sökanden menar att beräkningarna baseras på noggranna kalkyler och att god lönsamhet är en viktig förutsättning för projektet. Vidare framhåller de värdet av den miljöbesparing på ca 2 000 ton koldioxid per år som kraftstationen kommer medföra jämfört med fossileldad kraftproduktion och betonar att kraftverkets produktion inte kan anses som ett marginellt tillskott till elförsörjningen i Sverige då den räcker för att försörja ca 450 hushåll med hushållsel. Vad gäller skadorna av verksamheten bedömer sökanden att de i sammanhanget är av försumbar betydelse. Inte heller i detta sammanhang redovisas på något mer detaljerat sätt vilka omständigheter sökanden grundar sina bedömningar på.

Vid en samlad bedömning anser mark- och miljödomstolen att sökanden inte har visat att verksamheten kan bedrivas i enlighet med de allmänna hänsynsreglerna eller att fördelarna av verksamheten överväger kostnaderna samt skadorna och olägenheterna av den. Tillstånd kan därför inte meddelas för ansökt verksamhet.

Rättegångskostnader

Yrkande om ersättning för rättegångskostnader har framställts av Kammarkollegiet med 11 200 kr, av Länsstyrelsen med 36 800 kr samt av P G och L B med 67 788 kr.

Sökande har inga invändningar mot yrkad ersättning av Kammarkollegiet.

Sökandena motsätter sig den ersättning som länsstyrelsen yrkat och framhåller att man har försökt att få en direkt dialog med länsstyrelsen och att även visa platsen för aktuell verksamhet, för att på så sätt minska deras och även andras arbetsinsats i målet. Detta har dock, enligt sökanden, inte lyckats till fullo varför onödigt många skrivelser har uppstått. Sökanden anser att en rimlig ersättningsnivå ligger mellan 15 000 och 20 000 kronor.

Sökanden motsätter sig även de kostnadsersättningar som P G och L B yrkat. Sökanden anser att P G och L B endast ska ersättas för kostnader som uppkommit för att tillvarata deras rätt i frågor som rör dem som angränsande markägare. Deras kostnader för att driva frågor som berörda myndigheter driver och besitter kunskaper i ska inte belasta sökanden. Att LRF väljer att byta ombud under pågående handläggning gör inte heller att det kostnadseffektivaste arbetssättet använts. Vidare anser sökanden att den tim-debitering som LRF åberopat inte är relevant, och hänvisar till att 800 – 900 kro-nor/tim är en debiteringsnivå som för liknande fall får anses skälig. Sökanden anser att en rimlig rättegångsersättning torde ligga i nivån 11 000 - 14 000 kronor.

Mark- och miljödomstolen bedömer att berörda myndigheter och sakägare drivit relevanta frågor i målet och bidragit till att sökandens inställning i väsentliga delar kunnat klargöras. Det finns därför inte skäl att inte tilldöma dem ersättning för de kostnader de haft i målet.

Prövningsavgift

Avgift enligt förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken bestämdes i beslut den 24 februari 2012 till 32 500 kr. Domstolen finner inte skäl att sätta ned denna avgift

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV425)

Överklagande senast den 4 december 2014.

Helén Leijon

Lena Nilsson

Domstolens avgörande har beslutats av rådmannen Helén Leijon (ordförande) och tekniska rådet Lena Nilsson, med stöd av 2 kap. 4 § andra stycket miljöbalken.